1859. N°. 61.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

MAANDAG 23 MEI.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

Bij deze Courant behoort Bijblad N°. 12.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 21 Mei.

Gisteren is de verjaardag van H. K. H. prinses Hendrik op de gewone wijze gevierd.

— De diensturen op het telegraafkantoor der Holl. ijzeren spoorwegmaatschappij alhier zijn gedurende de zomerdienst bepaald als volgt: van 7 ure 30 min. des voormiddags tot 10 ure des avonds.

— Het getal der in het Werkhuis alhier opgenomenen bedroeg gedurende deze week dagelijks van 81 tot 98 personen.

— Dezer dagen zijn aan de herv. kerk in de gemeente Haarlemmermeer twee gedenksteenen op zijde van den hoofdingang aangebragt. Op den eenen staat: »De hervormde gemeente Haarlemmermeer heeft, onder den zegen des Heeren, deze kerk en predikantswoning te danken aan de Nederlandsche weldadigheid en aan de zorgen der commissie, bestaande uit de heeren J. Prins, praeses, G. A. van Limburg Brouwer, J. P. Hasebroek, secretaris, P. R. Hugenholtz, predikanten te Amsterdam, T. Klippink, M. N. J. Moltzer, predikanten te Haarlem, B. Gewin, thesaurier, pred. te Heemstede, J. Kooy, pred. te Lisse, J. Post, pred. te Houtrijk en Polanen, 22 Oct. 1855 — 2 Mei 1858.» Op den anderen steen staat: »Tot blijvend aandenken aan Bernard Gewin, predikant te Heemstede. De dankbare gemeente, 4 Julij 1858.» (*A. C.*)

— Tot opheldering van het berigt omtrent den matroos, die te ter Heyde met eene sloep was geland, wordt nog gemeld dat het volstrekt niet uitgemaakt is, dat desertie aanleiding tot deze zonderlinge stranding gaf, en hier veel meer aan een ongeval ten gevolge van beschonken toestand te denken is.

— Men verneemt dat de vice-admiraal Bouricius, gewezen kommandant van de marine in Neêrl. Oost-Indië, op zijne terugreis naar het vaderland aan boord van het fregat *de Ruyter* is overleden. Genoemd fregat is gisteren ter reede van Vlissingen aangekomen.

— Voor eenige dagen viel te Wierden (*Overijssel*) in eene herberg eene vechtpartij voor, over het verlaten der herberg na 10 uur, tusschen de veldwachters van voormelde gemeente en de bezoekers, ten gevolge waarvan de eersten van hunne wapenen gebruik maakten en een molenaar uit de gemeente Hellendoorn zwaar aan het hoofd werd gewond. Thans verneemt men, dat deze ten gevolge dier verwonding is overleden.

— Uit Luxemburg meldt men dat de minister van staat, president der regering, bij besluit van den grootshertog gemagtigd is om de miliciens der ligting van 1859 onder de wapenen te roepen.

— Tot hiertoe zijn bij de tweede kamer der staten-generaal nog niet ontvangen de antwoorden van de regering op de voorloopige verslagen dier kamer, ten aanzien van de ontwerpen wegens het onder de wapenen roepen en het te zamen blijven van de ligtingen der nationale militie van 1856 en 1857. Men ziet die antwoorden met veel belangstelling te gemoet, omdat, nu de overgroote meerderheid van de kamer zich tegen dien maatregel verklaard heeft, het de vraag is, welk besluit de regering nopens die voordragten nemen zal? Zoo de regering ze onveranderd aan de beraadslaging en stemming onderwerpt, dan houdt men eene afstemming voor zeker, en dat dan de minister van oorlog en welligt andere ministers (zoo als die van binnen- en buitenlandsche zaken, die bij deze ontwerpen betrokken zijn) in dat geval hun ontslag zouden nemen, voor zeer mogelijk. Daarom acht men de beslissing over die voordragten, die met den staatkundigen toestand en met de neutraliteit en het defensiewezen van ons land in naauw verband staan, van dubbel gewigt. Dat gevaar van afstemming kan echter worden afgewend, wanneer de regering zich mogt vereenigen met het denkbeeld in de afdeelingen der kamer ontwikkeld, om al de miliciens zonder onderscheid, achtervolgens, ligtingsgewijze, onder de wapenen te roepen, ten einde de manschappen gedurende zes weken in den wapenhandel te oefenen, waartoe art. 183 der grondwet den koning het regt geeft. Men verwacht spoedig het antwoord der regering. Dan zal haar besluit kenbaar worden, en, naar aanleiding daarvan zullen de beraadslagingen, die over bedoelde ontwerpen zullen gehouden worden, korter of langer duren.

Maandag aanst. zal de discussie worden geopend over het wets-ontwerp nopens de regterlijke organisatie. Men ziet daarover nog al uitgebreide algemeene beraadslagingen te gemoet, zoo er ten minste geene incidenten mogten voorvallen. En wat zal er het lot van zijn? De regterlijke organisatie was steeds een groot struikelblok voor de ministers van justitie. Sommige ontwerpen kwamen vroeger zelfs niet tot de eer van eene discussie; anderen werden ingetrokken op het oogenblik dat zij zouden behandeld worden, omdat de betrokken minister aftrad. Ook nu houdt men het daarvoor, dat het aanhangige ontwerp gelijk lot beschoren is, namelijk: vrij langdurige algemeene beraadslaging; behandeling van art. 1, afstemming van dat artikel, intrekking van het ontwerp. Zoo deze vrij algemeen opgevatte verwachting zich mogt verwezenlijken, dan zal de invoering van eene nieuwe regterlijke organisatie nog lang tot de *pia vota* blijven behooren.

Naar men wil zal de heer van Bosse, gerugsteund door de meerderheid der tweede kamer die zijn tarief aannam, en met het oog op het algemeen belang, andermaal het wets-ontwerp met eenige wijziging aan de vertegenwoordiging indienen.

— Blijkens het voorloopig verslag over het wets-ontwerp tot zamenblijving der miliciens van het Limburgsch bondscontingent, zijn in de afdeelingen der tweede kamer tegen dit ontwerp mede vele bezwaren geopperd. Algemeen werd geklaagd dat de regering wets-ontwerpen als deze had ingezonden zonder eenige toelichting van hetgeen daarin hoofdzaak was, namelijk de betrekkingen van het hertogdom Limburg tot het Duitsche verbond, en vooral van de verpligtingen van militairen aard. Ook wenschte men iets te weten omtrent de tegenwoordige oorlogsinrigting van den Duitschen bond. Men geloofde dat de levering van een regiment van 870 paarden niet overeenkwam met hetgeen Limburg naar de bevolking moest leveren, en het verwekte dus bevreemding dat de regering dat regiment tot eene sterkte van 1074 man wilde opvoeren. Ook rees de vraag op of men zich aan het voorschrift had gehouden om de vrijwilligers bij het Limburgsch contingent zooveel mogelijk uit Limburgers te doen bestaan, en daarbij geene andere miliciens op te nemen dan die uit Limburg, met uitzondering van Maastricht en Venlo, afkomstig zijn. Men betwijfelde dit zeer en meende dat het regiment voor verre het grootste deel uit niet-Limburgsche Nederlanders bestaat.

— Uittreksel uit het regerings-verslag omtrent den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over 1857/1858. (*Vervolg en Slot*).

II. *Middelbare scholen.* Het geheele aantal latijnsche scholen en gymnasiën bedroeg 63; deze inrigtingen telden op 15 Jan. 1858 252 onderwijzers en 1806 leerlingen. De 33 latijnsche scholen telden 76 docenten en 478 leerlingen (14 minder dan in 1857). De 7 voorloopig erkende gymnasiën telden 23 onderwijzers en 189 leerlingen (17 meer dan in 1857). Op de 23 erkende gymnasiën werd onderwijs gegeven door 153 docenten aan 1139 leerlingen (54 minder dan in 1857). De vermindering van het getal leerlingen komt nagenoeg geheel ten laste van de gymnasiën, en wel bepaaldelijk ten nadeele der eerste afdeeling, daar integendeel de bevolking der tweede afdeeling eene niet onaanzienlijke vermeerdering heeft ondergaan. Het is opmerkelijk, dat de vermindering juist die soort van inrigtingen getroffen heeft, waar de beste gelegenheid tot het ontvangen van een volledig onderwijs gegeven wordt. Op de latijnsche scholen toch laat, op eenige gunstige uitzonderingen na, het onderwijs wat volledigheid aangaat te wenschen over; daar bedroeg echter de vermindering der eerste afdeeling slechts 13, dat is 3 ten honderd. Op de gymnasiën daarentegen, zoowel op de voorloopig als op de definitief erkende, waar het onderwijs zich doorgaans verder uitstrekt en waar een talrijker personeel daarmede belast is, bedroeg de vermindering der eerste afdeeling 82, dat is bijna 11 ten honderd. Het komt der regering niet onwaarschijnlijk voor, dat de mindere begeerte, om van de op uitgebreider schaal georganiseerde instellingen gebruik te maken, gedeeltelijk moet worden toegeschreven aan de geringere gestrengheid, die aan sommige hoogescholen schijnt te worden in acht genomen bij het afnemen van het toelatings-examen. Aan den anderen kant, wanneer men de vermindering van het getal leerlingen der latijnsche scholen en der eerste afdeelingen der gymnasiën in verband brengt met de hierboven aangetoonde vermindering van het getal studenten aan de hoogescholen, dan schijnt daaruit te volgen, dat inderdaad het getal van hen, die door akademische studiën zich later een bestaan wenschen te verschaffen, vermindert, en dat velen liever trachten door de beoefening van eenen tak van nijverheid of op eenige andere wijze in de maatschappij vooruit te komen.

De vermindering van de eerste afdeeling heeft alle gymnasiën in deze provincie getroffen, het meest echter dat te Leyden, hetwelk evenwel onder de beste inrigtingen van dien aard, althans voor zooverre de eerste afdeeling betreft, mag gerekend worden. Dit schijnt hoofdzakelijk daaraan te moeten worden toegeschreven, dat telkens leerlingen, die den cursus nog niet hebben ten einde gebragt, de school verlaten en, na het examen, voorgeschreven bij het kon. besluit van 4 Aug. 1853 (*Staatsblad* n°. 31) te hebben afgelegd, tot de hoogeschool worden toegelaten. Te Leyden telde de zesde of hoogste klasse der eerste afdeeling dit jaar geene leerlingen; de vijf jongelieden, die de vijfde klasse bezochten, hebben zich allen tot het examen aan de hoogeschool aangemeld en zijn toegelaten, niettegenstaande vier hunner om onvoldoende vorderingen door de curatoren op voordragt der docenten niet tot de hoogste klasse waren bevorderd; deze klasse blijft dus ook het volgend jaar weder onbezet.

III. *Lagere scholen.* Men telde in 1857 3422 lagere scholen, waaronder 2478 openbare, 278 bijzondere der 1ste klasse en 666 der 2de klasse. Het getal leerlingen bedroeg op 15 Jan. 406,329, waarvan 228,353 jongens en 177,976 meisjes; op 15 Julij 344,618 of 185,721 jongens en 158,897 meisjes. Van de 406,329 leerlingen die op 15 Jan. lagere scholen bezochten, genoten 146,062 kosteloos onderwijs, dat is 360 op de 1000; in 1856 364 op de 1000.

De toestand van het onderwijs kan over het algemeen gunstig genoemd worden. Het tot stand komen der wettelijke regeling van het lager onderwijs in den loop van dit jaar kon wel is waar nog geen regtstreekschen invloed daarop uitoefenen, daar de wet eerst bij het begin van 1858 zoude in werking komen; maar de onzekerheid, welke zoolang eene min gunstige uitwerking had gehad, was weggenomen, en de verbetering in hunnen toestand, die zich voor vele onderwijzers liet voorzien, scheen hen aan te zetten om met verdubbelden ijver werkzaam te zijn. Het gebrek aan hulponderwijzers deed zich niet minder dan in het vorig jaar gevoelen; de regering hoopt en verwacht evenwel, dat zij bij een volgend verslag op vooruitgang ook in dit opzigt zal kunnen wijzen, zoowel omdat de vooruitzigten voor den onderwijzersstand door de nieuwe wet in vele opzigten zijn verbeterd, als ook omdat de middelen, welke krachtens die wet tot opleiding van onderwijzers zullen worden aangewend, waarschijnlijk voor velen eene aansporing zullen zijn om zich aan het onderwijs te wijden. Hierbij mag echter niet uit het oog verloren worden, dat de wet eenen driejarigen termijn aan de gemeenten heeft toegestaan tot regeling van verschillende punten van het lager onderwijs, en dat dien ten gevolge de verbeteringen zich slechts langzamerhand en trapsgewijze zullen kunnen doen gevoelen.

Het getal van hen, die zich tot het verkrijgen van het radikaal van onderwijzer en onderwijzeres of van eenen hoogeren rang hebben aangemeld, heeft weder eene aanzienlijke vermeerdering ondergaan, daar het van 1667 in 1856 voor 1857 klom tot 2085, waarvan 480 werden afgewezen; het vorig jaar waren er 422 afgewezen, waaruit blijkt dat betrekkelijk een geringer aantal de vereischte kennis misten. Het komt der regering niet onwaarschijnlijk voor, dat de vrees voor strenger en moeijelijker examens na de invoering der nieuwe wet menigeen zal hebben aangezet om nog vóór dat tijdstip te trachten eene acte te verkrijgen, welke hem ook daarna regten zoude geven. In Noordbrabant werden 255 toegelaten en 72 afgewezen; in Gelderland bedroegen deze getallen 216 en 72, in Zuidholland 231 en 116, in Noordholland 286 en 63, in Zeeland 49 en 16, in Utrecht 140 en 17, in Friesland 85 en 11, in Overijssel 96 en 25, in Groningen 89 en 21, in Drenthe 38 en 7, in Limburg 120 en 10. Het cijfer der toegelatenen bedroeg 1605, dus 370 meer dan het vorig jaar.

Het getal der bewaarscholen was in 1857, met inbegrip der maitressenschooltjes, 784, 17 meer dan in het vorige jaar. Die scholen werden bezocht door 49,873 kinderen, 1540 meer dan in het vorige jaar. — Herhalingscholen bestonden er 152, 3 minder dan in het vorige jaar, met 6057 leerlingen, 249 meer dan in het vorige jaar. — Het getal zondagscholen was 118 met 10,051 leerlingen; 8 scholen en 904 leerlingen minder dan in 1856. — Werk- en industriescholen waren er 71 met 6469 leerlingen, 2 scholen meer en 150 leerlingen minder dan in 1856. — Het getal der volkszangscholen bedroeg 127 met 6385 leerlingen, 10 scholen en 50 leerlingen minder dan in 1856. — De gymnastiescholen waren 23 in getal met 1803 leerlingen, 25 leerlingen meer dan in het vorige jaar.

's GRAVENHAGE, 21 Mei.

Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw den heer J. Stam, inspecteur-generaal van de registratie bij het dep. van financiën.

— De kapitein-kwartiermeester van het 5de reg. infanterie is door Z. M. benoemd tot officier der orde van de Eikenkroon.

— Naar men verneemt heeft de keizer van Rusland de ridderorde van St. Anna, 3de kl., geschonken aan den kapitein der artillerie F. A. T. Delprat, onderdirecteur van 's rijks geschutgieterij.

— Z. M. de koning zal in de volgende week weder uit deze residentie naar het Loo vertrekken.

— Z. M. de koning heeft heden morgen in een bijzonder gehoor ontvangen den heer Paget, secretaris van den graaf van Chambord. De graaf zelf bevindt zich met zijn gevolg te Rotterdam.

— Het heeft Z. M. den koning behaagd, de opdragt aan te nemen van het door de heeren Joh. Noman en Zoon, te Zalt-Bommel, aangekondigde werk: *Fastes militaires des Indes Orientales Neerlandaises*, par A. J. A. Gerlach, capitaine d'artillerie au service de S. M. le roi des Pays-Bas.

— Gisteren, de verjaardag van H. K. H. prinses Hendrik, heeft de bezetting eene groote parade in de Maliebaan gehouden. Des namiddags had er bij H. M. de koningin-moeder een familie-diner plaats.

— H. K. H. prinses Frederik neemt steeds in beterschap toe.

— De minister van justitie zal op Dingsdag aanst. geen gehoor verleenen.

— Heden middag ten 2 ure is er een buitengewone ministerraad gehouden.

— De Fransche gezant, bar. d'André, wordt tegen Junij alhier terug verwacht.

— De leden van de eerste kamer der staten-generaal zijn ter vergadering aangeschreven tegen Vrijdag den 27sten dezer.

— Bij de tweede kamer is een adres ingekomen van stalhouders of kooplieden in hooi en stroo, te Amsterdam, houdende aandrang op verbod van den uitvoer van hooi en stroo gedurende den oorlog.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

BRUSSEL, 20 Mei.

Een onzer dagbladen beweert dat de Beijersche regering een afschrift bezit van de tusschen Frankrijk en Rusland gesloten overeenkomst. In geval dat Duitschland zich in den strijd mengt of dat Oostenrijk de overwinning in Italië behaalt, zou de keizer van Rusland zich verbinden om 400,000 man te leveren.

— Te Antwerpen is een brief ontvangen van kapitein Uyttenhoven, gezagvoerder van de *Constant*, welk schip in het vorige jaar nabij de groep der Carolina-eilanden is vergaan, en waarvan men de bemanning verloren waande. Hij schrijft dat hij zich met nog 9 man der equipage in de haven van Dory bevindt, alwaar hij zeer gastvrij wordt verzorgd door den Nederlandschen zendeling Ottow. Zij hadden alvorens bovengenoemde plaats te bereiken 81 dagen in eene boot op zee doorgebragt, en veel door honger en dorst geleden.

ENGELAND.

LONDEN, 19 Mei.

De *Morn. Herald*, het orgaan der regering, geeft als uitslag der verkiezingen op, dat het lagerhuis zal bestaan uit 304 ministeriële leden, 279 opposanten en 69 onafhankelijke leden, die zich aan geene van de partijen hebben aangesloten. Uithoofde dat de regering dus geene bepaalde meerderheid heeft verkregen, blijft men aan eene gedeeltelijke verandering van het ministerie gelooven.

— De aanvang der voorbereidende werkzaamheden van het parlement is op 31 Mei en de plegtige opening op 7 Junij bepaald.

— Van regeringswege zijn de eigenaren van schepen gewaarschuwd geworden, om hunne vaartuigen niet als transportschepen aan het Fransche gouvernement te verhuren, op straffe van verbeurdverklaring van het schip en van gevangenis; zullende deze beschikking van toepassing zijn op alle overeenkomsten van dien aard, ook die welke vóór de officiële onzijdigheidsverklaring van Engeland gesloten mogten zijn. De vraag, of steenkolen als oorlogs-contrabande te beschouwen zijn, is door de regering niet beslist.

Volgens den *Times* zou de regering de steenkolen als oorlogs-contrabande beschouwen.

— De Fransche regering heeft thans verscheidene Amerikaansche schepen, die zich thans hier te lande bevinden, afgehuurd tot het vervoer van steenkolen naar eene der havens in de Middellandsche zee.

— Door den *Times* wordt een brief medegedeeld van een persoon die bij de landing van keizer Napoleon te Genua tegenwoordig was. De schrijver daarvan zegt o. a. het volgende: Het is opmerkelijk, dat onder degenen, die het luidruchtigst waren in hunne welkomstkreten, zich personen bevonden, die nog voor weinige maanden hunnen tegenwoordigen held gaarne hadden vermoord. Napoleon moet zijn woord houden, indien hij als afgeleefd man ten grave wil gaan; hij moet geene Fransche heerschappij in Italië trachten te vestigen, want de tegenwoordige geestdrift vloeit voort uit haat jegens de Oostenrijkers, niet uit liefde voor de Franschen, en de dolk, die hem bedreigt, rust wel in de schede, maar blijft nog even scherp als vroeger.

— Lord Stanley, de minister voor de Indische zaken, heeft onlangs instructiën betreffende het openbaar onderwijs naar Indië gezonden. Hij handhaaft daarin het beginsel van strikte onzijdigheid der regering in godsdienstzaken, hetwelk in de proclamatie, waarmede de koningin het bestuur over Indië heeft aanvaard, verkondigd is. Hij bepaalt dat de Bijbel in de schoolbibliotheken voorhanden moet blijven en dat de leerlingen gelegenheid moeten hebben om dien, des verkiezende te lezen en te raadplegen, maar hij verlangt dat in alle regerings-inrigtingen van onderwijs het onderrigt zich tot onderwerpen van wereldlijken aard bepale.

— Berigten uit Bombay van 26 April melden dat Tantia Topee op den 18den te Seepree was opgehangen. Te Cutch, in het presidentschap Bombay, was een ernstige opstand uitgebroken. De bekende Chinesche mandaryn, de gewezen onderkoning van Canton, Yeh, was op 9 April te Calcutta overleden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 20 Mei.

De *Moniteur* deelt mede dat tot beregting der door onze oorlogsschepen genomen vaartuigen twee prijsraden ingesteld zijn, alsmede dat de heer La Gueronnière tijdelijk geplaatst is aan het hoofd der afdeeling van het ministerie van binnenl. zaken, belast met het bestuur van de drukpers en den boekhandel. Van deze laatste benoeming was reeds sedert eenigen tijd sprake. Men verwacht daarvan goede gevolgen voor de vrijheid der drukpers.

— Ten behoeve van ons leger zijn er reeds 10 millioen kardoezen naar Italië gezonden. Dit getal kardoezen en het bezit van juistheidswapenen geeft eenig denkbeeld van de vernielende krachten waarover de onzen kunnen beschikken. Op nieuw zullen ook nog 80,000 man de reis naar Savoye aannemen.

— Men wacht hier niet zonder bezorgdheid den uitslag af van de beraadslagingen in de Duitsche bondsvergadering, over het voorstel van Hanover, omtrent het vormen van een observatie-corps aan den Rijn. Deze bezorgdheid is nog toegenomen toen men vernam dat de Pruissische gezant, graaf de Pourtales, naar Berlijn was vertrokken. Volgens de *Patrie* gaat hij alleen derwaarts om zijne echtgenoot te halen.

— De zitting van het wetgevend ligchaam is tot op 28 Mei verlengd. De vergadering kon al de ontwerpen, in welker behandeling de keizer belang stelt, en waaronder ook dat omtrent de uitbreiding der hoofdstad voorkomt, niet binnen den gewonen tijd afwerken.

ITALIË.

Op het oorlogstooneel blijft de toestand nagenoeg dezelfde. De legers staan tegenover elkander, en nu en dan hebben er eenige onbeduidende schermutselingen plaats. Zoo hebben de Oostenrijkers nabij de half vernielde brug van Valenza getracht eenige verschansingen aan te leggen, ten einde den togt onzer troepen over de rivier te bemoeijelijken, maar eenige schoten van de Fransche artillerie op een afstand van 2600 ellen, waren genoegzaam om hen van daar te verjagen. Ook hebben zij gedurende geruimen tijd hun artillerievuur gerigt tegen eenige vaartuigen die op de Sessia lagen, maar deze kleine voorvallen zijn van geene beteekenis in vergelijking van de gebeurtenissen waartoe men zich van beide zijden voorbereid. Van het oogenblik af dat de Franschen in Sardinië zijn gerukt heb-

ben de Oostenrijkers hunne magt meer en meer geconcentreerd. Met dit doel hebben zij nu ook Vercelli verlaten, nadat zij vooraf eenige detachementen naar Capriasco, in de rigting van St. Germano hadden gezonden, waarschijnlijk om hunne bewegingen te bedekken. Sardinische troepen hebben op hunne beurt terstond Vercelli bezet. Het Oostenrijksche hoofdkwartier was te Garlasco, en men zag daar dagelijks een treffen te gemoet, maar waarschijnlijk zal dit nog wel eenige dagen uitblijven. Het Fransche leger wordt nu eerst voltallig door de aankomst van kavalerie en artillerie en de ontvangst van het benoodigde voor het leggen van bruggen.

Naar men uit Turyn meldt heeft generaal Giulay te Novara een provisioneel bestuur benoemd en den inwoners aanzienlijke leverantiën opgelegd.

— Te Livorno zijn 350 man van het 5de legercorps aangekomen, en door de bevolking met vreugde ontvangen. Prins Napoleon werd ook aldaar verwacht.

— De hertog van Modena heeft eene poging gewaagd om de steden Massa en Carrara weder in zijne magt te krijgen. De Sardinische en Toskaansche troepen, vereenigd met de nationale garde, hebben de Modeensche troepen, na een gevecht van 3 uren, tot den terugtogt genoodzaakt.

PRUISSEN.

BERLIJN, 19 Mei.

De koning en de koningin zijn thans uit Italië alhier teruggekeerd. Het verblijf in het zuiden heeft geene verandering in den toestand des konings aangebragt.

— In de zitting van den bondsraad van 19 dezer heeft Pruissen verklaard dat het, onder handhaving van zijn eigen gedragslijn, geen bezwaar zag in het in behandeling nemen van het voorstel van Hanover tot plaatsing van een observatiecorps aan den Rijn. Daarop is dat voorstel ter beoordeeling gesteld in handen der militaire bonds-commissie.

— De baron v. Kübeck is benoemd tot Oostenrijksch gezant en voorzitter der Bondsvergadering.

— In Beijeren heerscht steeds eene zeer oorlogzuchtige stemming, zoowel bij de regering als bij de bevolking. Jammer echter dat men moeijelijk aan den strijd zal kunnen deelnemen, want hoewel het leger marschvaardig is, is er noch geld noch oorlogsbehoefte voorhanden. De recruten die voor 4 maanden in dienst kwamen, hebben nog geene uniform, en bij de exercitiën draagt de een nog een zwart, en de ander een grijs of een wit pak, hetgeen een vreemd gezigt oplevert.

Het dagblad van Mainz wil weten dat er reeds in de aanstaande week 25,000 man Beijersche troepen naar Rijn-Beijeren zullen optrekken, ter bescherming der grenzen aan de zijde van Frankrijk.

— Zwitserland blijft krachtige maatregelen nemen om zijne onzijdigheid te handhaven. Uit hoofde Oostenrijk de onzijdigheid van het Lago Maggiore niet heeft willen toestaan, zoo is er bevel gegeven om versterkingen aan te leggen op den bergpas van den Simplon.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 19 Mei.

De keizer is nog niet naar Italië vertrokken. Depeches door den generaal von Willisen, die zich als buitengewoon gezant van Pruissen alhier bevindt, ontvangen, moeten hem zijn vertrek hebben doen uitstellen.

— Men verzekert dat generaal Giulay aan de regering heeft berigt dat hij niet lang meer in zijne tegenwoordige stelling in Sardinië kon blijven, aangezien de inwoners niet meer in staat waren aan zijne eischen van levensmiddelen enz. te voldoen.

— In een brief uit deze hoofdstad geschreven leest men het volgende: De publieke opinie is hier altijd zeer vaderlandlievend, maar men kan het niet verzwijgen dat zij nog gunstiger zou gestemd zijn, indien men kon hopen dat de keizer de tot hiertoe gevolgde binnenlandsche staatkunde zou willen veranderen. De ontevredenheid, die zoowel in de hooge als in de lage kringen heerscht, drukt de geestdrift der bevolking neder, en indien er nog een bewijs noodig was dat de binnenlandsche staatkunde van Oostenrijk zich op eenen verkeerden weg bevindt, de tegenwoordige omstandigheden zouden dit opleveren. De sympathie voor den oorlog en de wenschen voor de zege onzer wapenen komen voort uit gehechtheid aan het regerende stamhuis en uit het verlangen om de grootheid van Oostenrijk te handhaven; maar men beklaagt zich bitter over de regering zelve. Op haar werpt men de schuld van de tegenwoordige crisis; haar verwijt men dat zij door een verkeerd binnenlandsch bestuur zich van het buitenland heeft vervreemd. De opregte patriotten hopen nog altijd op eene ministeriële verandering en op de aanneming van meer vrijzinnige regeringsbeginselen.

— Er is thans alhier eene verordening verschenen waarbij de directe en indirecte belastingen verhoogd worden; het tabaks-monopolie is daaronder niet begrepen. Het regeringsblad verklaart dat dit de laatste maatregel van zoodanigen aard is, die genomen zal worden.

— Omtrent de wijze, waarop de vrijwillige vaderlandlievende giften worden bijeengebragt, worden zeer zonderlinge handelingen medegedeeld. De gewapende magt zou zich ten platte lande bij de bewoners vervoegen en hen met bedreigingen tot deelneming uitnoodigen.

— Een Bremer koopvaardijschip is met eene volle lading voor Venetië verschenen, maar werd door het Fransche eskader, op grond van de blokkade dier haven, belet aldaar binnen te loopen, en naar Triest of eene andere niet geblokkeerde haven verwezen. Genoemd schip is toen voor Pirano ten anker gekomen. Door de Franschen zijn reeds een 12-tal onzer schepen genomen. Volgens een ander berigt, afkomstig van eene Oostenrijksche bark, die uit Liverpool te Triest was aangekomen, zou het getal der genomen schepen reeds 20 bedragen.

— De Munchener schilder Eugenius Adam begeeft zich naar het hoofdkwartier van graaf Giulay, om als schilder van veldslagen den veldtogt mede te maken.

— In Bohemen wordt zeer geklaagd over den achteruitgang der voorheen zoo bloeijende glasfabrieken, zoo zelfs dat door buitenlandsche fabrieken reeds eene aanmerkelijke hoeveelheid glas in de Oostenrijksche staten wordt ingevoerd. Men schrijft dit verval toe aan het in zwang zijnde beschermingsstelsel, waaruit is gevolgd dat men in dien tak van nijverheid geen gelijken tred met het buitenland heeft gehouden.

TURKYE.

Uit Konstantinopel meldt men dat de Russische keizer een brief heeft gerigt aan den Sultan, om hem gerust te stellen ten aanzien zijner voornemens en hem over te halen de oorzaken van het misverstand te doen ophouden. Dit schrijven heeft eene goede uitwerking gehad op den Sultan, die, in weerwil van den ditan en van den Oostenrijkschen gezant, genegen scheen de raadgevingen van Rusland op te volgen en vorst Couza te erkenen.

— Er is thans ook bevel gegeven om de vloot uit te rusten. Zij moet binnen 14 dagen gereed zijn om in zee te gaan.

— Te Cairo houdt men zich zeer bezig met eene ontdekking van den heer Mariette. Deze oudheidkundige heeft te Thebe het graf van den pharao Amasis gevonden. Het lijk lag in eene kist, die geheel bedekt was met goud. Een 30-tal edelgesteenten van groote waarde lagen naast het lijk, en een bijl van goud trekt vooral aller bewondering.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIEN AAN DE UTRECHTSCHE HOOGESCHOOL.

Den 18den Mei de heer M. W. du Tour van Bellinchave, in de regten, na verdediging van zijn akademisch proefschrift: *Geschiedenis der regtsmagt van gedeputeerde staten hier te lande.*

Denzelfden dag de heer H. J. Lambert, van Breda, in de geneeskunde, na verdediging van zijn akademisch proefschrift: *Over de zoogenaamde wandelende milt.*

KERKNIEUWS.

AMSTERDAM, 19 Mei. Door den kerkeraad der herst. evang.-luth. gemeente alhier is, ter vervulling der vacature ontstaan door het emeritaat van ds. J. M. Wolff, de volgende nominatie van predikanten gevormd: dd. Helwig, te Zwolle, Kemmann, te Hoorn, en Bosch, te Medemblik.

— Te Brielle is tot predikant bij de herv. gemeente beroepen ds. H. Worst, pred. te Epe.

238ste Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

11de Trekking. No. 4747 een prijs van *f* 5,000. Nos. 5599, 7999, 8762, 10116, 10221 en 15969 ieder een prijs van *f* 1,000.

ADVERTENTIEN.

Al degenen welke nog iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den Heer C. A. VAN DISHOECK, in leven *Apotheker en Droogist* te *Leyden*, en aldaar overleden den 18den Mei 1858, gelieven daarvan vóór of op 1 Junij 1859 **opgave of betaling** te doen ten huize van

A. P. VAN DISHOECK,
LEYDEN, 7 Mei 1859. Hooigracht, Wijk VII. No. 746.

GRONDWET EN KONING.

Bij de herstemming over het Lidmaatschap voor de Provinciale Staten van Zuidholland op Dingsdag 24 Mei e. k., wordt door de Kiesvereeniging aanbevolen

Mr. SAMUEL TAK.

Namens het Bestuur der Kiesvereeniging,
J. VAN HEUKELOM Jr., *Secretaris.*

KIESVEREENIGING

VADERLAND EN ORANJE.

In de Vergadering van den 11den Mei ll. is besloten tot Candidaat voor het Lidmaatschap van de Provinciale Staten van Zuidholland, bij de herstemming op Dingsdag den 24sten Mei e. k., aan te bevelen den Heer en

Mr. NICOLAAS SIKKEL GROOS,
Aftredend Lid.

Namens het bestuur der Vereeniging,
LEYDEN, 12 Mei 1859. TAETS VAN AMERONGEN, *l. Voorzitter.*

EEN EN TWINTIGSTE JAAR.

ZOMERZORG.

Dingsdag den 24sten Mei 1859,
HET EERSTE DER ACHT

ZOMER-CONCERTEN,

onder directie van den Heer H. VÖLLMAR.

Aanvang des avonds ten *half zeven* ure.

De Inteekening voor een [illegible], met of zonder Dames, is bepaald op *f* 6.—

☞ Bij ongunstig weder zullen de Concerten in de Zaal gegeven worden.

MILITAIR CONCERT

OP HET WATER,

TUSSCHEN DE GROOTE EN KLEINE VINK,

Op Donderdag 26 Mei, des avonds ten half zeven ure,

TEN BEHOEVE VAN HET FONDS TOT STICHTING VAN HET NIEUWE GEBOUW DER LEYDSCHE KWEEKSCHOOL VOOR ZEEVAART.

☞ Toegangkaarten zullen op den genoemden avond aan beide Localen verkrijgbaar zijn.

ROOM- EN KOFFIJHUIS *DE VINK*.

Op Zondag 22 Mei,

SOIRÉE MUSICALE,

Door de Familie **BUZIAU.**

Aanvang ten 5½ ure.

ALGEMEENE EXPEDITIE,

J. P. KOENS & COMP.

De Ondergeteekende heeft de eer zijne geëerde Stadgenooten te berigten, dat de betrekking, door zijnen geachten Vader sedert 15 jaren waargenomen, door hem zal worden gecontinueerd. Tevens de vrijheid nemende zich bij deze zoowel in het belang der geaccrediteerde onderneming, als in dat der Weduwe ten minzaamste aan te bevelen.

De Directeur,
J. W. DESKENS.

LEYDEN, 20 Mei 1859.

Betuigt tevens zijnen dank voor de talooze blijken van deelneming bij het droevig sterfgeval ondervonden.

J. BUSÉ, te *Leyden*, heeft aangekregen eene puike partij Gerookte Zalm à 30 Cts per ons, Elft à 15 Cts; differente soorten van versche Minerale Wateren, alsmede Gebangans Water van Nederlandsch Indië, puike fijne Geconfijte China Gember à 90 Cts de 5 ons, bij de pot 80 Cts, Japansche Soja à *f* 1.40.

AGENT.

Men vraagt voor de Stad *Leyden en omstreken*, voor eene solide sedert jaren gevestigde *Brand-Maatschappij*, groot *f* 300,000.—, een **AGENT**, genegen een aandeel te nemen à *f* 1000, fournissement tegen zeer aannemelijke voorwaarden. Adres *franco* met geteekende brieven onder Letter **G.** bij den Boekh. C. W. TIELKEMEYER, te *Amsterdam*.

AANBESTEDING.

Tot eene gedeeltelijke **Verbouwing van de Kerk der Doopsgezinde Gemeente**, alhier, met verschillende daarmede in verband staande werkzaamheden en restauratiën, op Woensdag den 1sten Junij aanst., des voormiddags te één ure, aan de Kosterij der genoemde Kerk, alwaar de teekeningen ter inzage en overneming liggen en het Bestek tegen betaling van *vijf en zeventig Cents* te bekomen is. Op de beide Maandagen de besteding vooraf gaande zal er aanwijzing *in loco* geschieden, des morgens te elf ure.

Namens Diakenen der voorn. Gemeente,
J. VAN HEUKELOM Jr.
F. STOKHUIZEN.

PUBLIEKE VERKOOPING,

aan de Haven te *Leyden*, op Dingsdag den 24sten Mei 1859, des voormiddags ten 10 ure, van eene aanzienlijke partij Eiken, Greenen en Dennen Deelen of Planken, Kolders, Juffers, Ladders, Gooten, en verdere Artikelen meer.

De Notaris ADRIAAN MARIUS SCHAGEN VAN LEEUWEN, te *Delft*, is voornemens op Zaturdag den 28sten Mei 1859, des middags ten 12 ure, in het Koffijhuis *het Gulden Vlies*, in de Papenstraat te *Delft*, in het openbaar te veilen, en op Zaturdag den 4den Junij daaraanvolgende te zelfder uur en plaats, bij afslag te verkoopen:

Het REGT VAN OPSTAL op een gedeelte van den Ringdijk om den Haarlemmermeerpolder, Gemeente *Haarlemmermeer*, nabij den Cruquius, ter groote van 43 roeden 60 ellen, Kadaster Sectie C. N° 567, Afdeeling Vijfhuizen, alsmede het REGT VAN GEBRUIK, van omstreeks 07 roeden, 50 ellen uit het perceel Kadaster Sectie C. N° 46, met de op het eerste perceel thans aanwezige in 1857 gestichte kapitale GEBOUWEN, bestaande in: WOONHUIS, KNECHTSWONING, STALLING en KOETSHUIS, groote STEENKOLEN-, HOUT-, BRANDHOUT- en TEERLOOTSEN en PAKHUIS, tot berging van Kalk, Tras enz., met ruimen Zolder daar boven, wijders ongeveer 500 strekkende ellen IJZEREN SPOORWEG, dienende tot goederen-vervoer naar een vastgesteld tarief, en eindigende op drie in het water staande vaste Steigers, benevens een grooten TUIN; alles staande en gelegen nevens het Stoomgemaal de Cruquius, op 1/4 uur van *Heemstede* en 1 uur van *Haarlem*; in welke panden thans een zeer winstgevende, bloeijende en wel [illegible] zeer vatbare Handel wordt gedreven in [illegible], Metselaars Materialen, Steenkolen, Brandhout, Teer, IJzerwaren enz.

Breeder bij Biljetten omschreven.

Nadere inlichtingen ten Kantore van den Notaris SCHAGEN VAN LEEUWEN, alsmede ten Kantore van den Makelaar J. W. ELSENHORST, te *Haarlem*.

VERKOOPING IN DE STADS-BANK VAN LEENING TE LEYDEN,

op Dingsdag den 7den Junij 1859, des Voormiddags ten 10 ure, van **Verstane Panden**, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen, Linnen en andere, zoo gemaakte als ongemaakte **Goederen**, beleend in de maand Februarij 1858.

Zijnde daags vóór den Verkoopdag, des Voormiddags van 10 tot des Namiddags ten 2 ure, voor een ieder te zien.

Heden Maandag 23 Mei 's namiddags ten vijf ure,

verkoopen de Boekhandelaren GEBROEDERS VAN DER HOEK de Boeken betreffende **Godgeleerdheid** en **Kerkelijke Geschiedenis.**

Dingsdag 24 Mei.

Regtsgeleerdheid, Staatkunde en **Staathuishoudkunde.** — **Algemeene** en **Bijzondere Geschiedenis.**

BEURTSCHEPEN IN LADING IN DE HAVEN, ALHIER.

Naar	*Zwolle*,	Maandag	12 ure,	Schipper	C. HOLLANDER.
»	*Alkmaar*,	Woensdag	10 »	»	L. KROON.
»	*Sneek*,	»	12 »	»	J. DE BOER.
»	*Deventer*,	Donderdag	12 »	»	H. DOMMELHOLT.
»	*Kampen*,	»	12 »	»	K. DE HAAN.
»	*Zutphen*,	»	12 »	»	G. GOOSENS.
»	*Apeldoorn*,	»	12 »	»	D. DE JONG.
»	*Hoorn*,	Vrijdag	10 »	»	J. RAJER Jr.

De vertrekuren zijn opgegeven volgens de Reglementen, echter komen sommige schepen wel eens later door. De goederen kunnen desverkiezende bij den Bestelder B. v. DORSTEN Cz., geborgen worden, bij wien de naauwkeurigste inlichtingen zijn te bekomen voor de Provinciën Noord-Holland, Gelderland, Drenthe, Overijssel, Groningen en Friesland.

PRIJZEN DER OLIE, Amsterdam 20 Mei.

Raapolie, op 6 w. *f* 36½ cont. *f* 35½. Lijnolie, op 6 w. *f* 31½ cont. *f* 30½.

TER MARKT TE LEYDEN AANGEVOERD.

20 en 21 Mei.	Verkochte hoeveelheid		Prijzen. Laagste	Prijzen. Hoogste.
Winter-Tarwe	20	mud.	*f* 9.—	*f* 9.50
Zomer »	30	»	- 7.75	- 8.50
Winter-Rogge	43	»	- 6.—	- 6.50
Gerst	20	»	- 4.50	- 5.—
Chevalier	31	»	- 5.50	- 6.—
Zware Haver	23	»	- 4.75	- 5.25
Ligte »	29	»	- 4.25	- 4.50
Duivenboonen	5	»	- 9.—	- 9.50
Paardenboonen	8	»	- 7.75	- 8.25
Stieren		stuks		
Kalfkoeijen	186	»	- 102.—	- 205.—
Vettekoeijen	16	»	- 140.—	- 236.—
Varekoeijen	217	»	- 56.—	- 154.—
Kalveren (vette)	102	»	- 22.—	- 68.—
» (magere)	26	»	- 2.—	- 3.75
Hamels magere	213	»	- 12.—	- 20.50
Hamels vette		»		
Ooijen magere	48	»	- 11.—	- 17.75
Ooijen vette		»		
Lammeren magere	4359	»	- 3.25	- 10.50
Lammeren vette jarige		»	-	
Varkens magere	60	»	- 10.—	- 20.—
Varkens vette		»		
Varkens Biggen	90	»	- 7.—	- 12.—
Boter 1ste qualiteit 1/4 vat			- 40.—	- 44.—
Boter 2de » 1/4 »	11560	N. ℔	- 35.—	- 39.—
Boter 1ste » per ℔			- 1.—	- 1.10
Boter 2de » » »			- 0.87½	- 0.97½
Turf baardbr. 1ste soort		ton	-	-
Turf (graauwe)	21205	»	- 0.17½	- 0.20
Lange Zwarte	27692		- 0.20	- 0.25

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG 20 Mei.

		Laagst. koers	Hoogst. koers	[illegible]
NEDERLAND Werkelijke Schuld	à 2½ pCt.	56¾	57	57
Dito Certificaten	» 3 »	67	—	—
Dito dito	» 4 »	88⅞	88¾	—
Amortisatie Syndicaat	» 3½ »	84½	—	—
Handelmaatschappij	» 4½ »	118	119	—
O. I. Leening	» 4 »	87½	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	» 4½ »	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	» 4½ »	94½	—	—
BELGIË	» 2½ »	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½ »	45½	—	—
Dito dito	» 4½ »	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3 »	—	—	—
Dito dito	» 4½ »	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	» 1 »	25¼	25¾	25¼
Dito Obligatiën	» 3 »	37¼	37½	37½
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3 »	34¾	34⅞	34⅞
Bewijzen Coupons		—	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 3 »	37	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5 »	97¾	97¾	97¾
Dito dito 1828 en 1829	» 5 »	96½	96½	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	» 5 »	78½	—	—
Dito 1840	» 4 »	74	—	—
Dito bij STIEGLITZ & C°	» 4 »	85	—	—
Dito dito Nieuwe	» 4 »	—	—	—
Inschrijving bij [illegible]	» 6 »	—	—	—
Certificaten van dito	» 6 »	—	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	*f* 500 *f*	139½	140½	—
Dito Obligatiën	» 4 pCt.	—	—	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4½ »	—	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll	» 5 »	—	—	—
Dito	» 4 »	38	—	—
Dito Metall.	» 5 »	36	36½	36½
Dito Nieuwe	» 5 »	53	53½	—
Dito 1847	» 2½ »	20¾	20⅞	20⅞
BRAZILIË, 1824 100	» 5 »	92	—	—
SARDINIË	» 5 »	—	—	—
PERU, Geldleening 1824	» 4½ »	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 5 pCt.	» 5 »	32¾	—	—
GRANADA, Obligatiën	» 2½ »	12	12¼	—
MEXICO, Obligatiën 1851	» 3 »	14½	14¾	—
N. AMERIKA, Bankactiën		—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.